

Het literatuurproject: een kleine literaire 'grand tour'

1 februari 2009

Auteurs: Tom Verheyden m.m.v. Liesbeth Bresseleers, Luc Pierrart, Iris Van Duffel

Volume: 38

Nummer: 3

Pagina's: 23-40

Documenten

- [vonk_jrg38_041.pdf](#)

23 het literatuurproject een kleine literaire grand tour tom verheyden m m v liesbeth bresseleers luc pierrart iris van duffel met het literatuurproject lp slaan we als leerkrachten nederlands en moderne vreemde talen de handen in elkaar via begeleid zelfstandig leren ontdekken leer lingen van het zesde jaar latijn moderne talen grensoverschrijdende thema s in de europese letteren zo onderzoeken ze of we ook romeo s en juliets tegen het lijf lopen in de franse en duitse literatuur en sporen ze antihelden op die het internatio nale literaire spectrum onveilig maken het is een uitdagende trektocht doorheen een boeiende wereld onze reiservaringen willen we in dit artikel graag met u delen doelstellingen met het lp kunnen we de zo onderzoeken stroom latijn moderne ze of we ook n eerste instantie willen talen ook sterker profile romeo s en we leerlingen een vakover ren 1 een project als dit juliets tegen het schrijdend eindwerk aanbie zorgt immers voor een lijf lopen in de den met een internationale duidelijke identiteit ana franse en duitse dimensie de europese culturen loog aan de grote eind literatuur hebben immers meer met elkaar werken voor de stroom gemeen dan jongeren vaak denken wetenschappen of economie het markeert het loont dus de moeite om de literatu ook het belang van de verbreding en verdie ren uit de vier taalgebieden met elkaar in ping van de taalstudie voor deze leerlingen 2 verband te brengen en de schotten tussen tevens komt de culturele component van de de traditionele taalcurricula te doorbreken stroom duidelijk tot uiting een gemeen de leerlingen onderzoeken een gemeenschappelijk traject zoals het lp helpt boven schappelijk thema of motief zoals oorlog dien een wildgroei aan parallelle literatuur onmogelijke liefde antiheld terreur in een opdrachten in de verschillende taalvakken te nederlandse franse engelse en duitse beteu gelen met deze keuze voor een uitge roman in die respectieve talen schrijven ze breide vergelijkende literatuurstudie hopen telkens hun analyses uit als samenhangende we de leerlingen ook een hoofdstukken van een lp het slothoofdstuk goede voorbereiding te het loont de bestaat uit een vergelijkende studie in het geven op het hoger talen moeite om de nederlands dankzij een dergelijke overkoe onderwijs daar zullen zij schotten tussen pelende aanpak realis-

eren zij een belangrijke immers geconfronteerd de traditionele transfer van onderzoekscompetenties over worden met gelijkaardige taalcurricula te de vakgrenzen heen opdrachten doorbreken februari 2009 nummer 3 38e jaargang 24 dankzij een last but not least willen zich al een idee te vormen van waar interesses dergelijke we leerlingen graag het sante invalshoeken en bronnenmateriaal overkoepelende plezier van lezen en onder gevonden kunnen worden bovendien vormt aanpak realiseren zoeken bijbrengen het dit stappenplan een belangrijk communicatief een belangrijke vertrekpunt van deze klei tiemiddel met de vakleerkrachten daarna transfer van de literaire grand tour gaan de leerlingen op zoek naar een roman onderzoeksbe staat immers uit het voor elk van de vier talen deze romans staan competenties over en enthousiasme voor hoe per taal en per genre motief geordend in een de vakgrenzen ken net zoals een reisgids overzichtelijke leeslijst een uittreksel daaruit heen biedt het gemeenschap vindt u in bijlage 2 pelijke thema een hou vast de trektocht zelf dan vervolgens schrijft de leerling een theoretische voert langsheen de zanderige wegen van het schie inleiding van een tweetal pagina's in het kritisch onderzoek en de tuinen van de ver nederlands die vormt meteen het eerste gelijkende literatuurstudie we banen ons deel van het gedocumenteerd opstellen een weg doorheen de jungle van het structu nederlands infra de tekst is het resultaat reren en scheren langs de toppen van de sti van de zoektocht naar een concrete omschrij listiek de uiteindelijke bestemming is het ving van het betreffende genre of motief glinsterende eldorado van het afgeronde voor informatie hieromtrent kunnen leerlin literatuurproject gen onder andere terecht in naslagwerken zoals het vitaal nederlands compendium derde graad het lexicon van literaire termen van literatuurwetenschapper hendrik van wat verwachten we van onze gorp de uiterst toegankelijke literaire gids leerlingen lezen etcetera van nrc journalist pieter steinz of de eerder traditionele moderne eerst en vooral kiezen de leerlingen een encyclopedie van de literatuurwetenschap 3 onderwerp waarrond ze willen werken dit voorts kunnen ook traditionele encyclopedie kan een literair genre zijn zoals de misdaad dieen of encyclopedieen op cd rom zoals roman de liefdesroman de historische encarta interessante invalshoeken bieden 4 roman de filosofische of psychologische de populairste informatiebron voor leerlin roman de autobiografie het reisverhaal gen is wellicht het internet waakzaamheid ofwel kiezen ze voor een bepaald motief omtrent de betrouwbaarheid van websites is romeo and juliet de antiheld het muziek hier uiteraard geboden motief voor het einde van de maand novem ber dienen zij stap 1 van het stappenplan het schema in voorbeeld 1 geeft weer hoe ingevuld in zie bijlage 1 een leerling de theoretische inleiding kan het vertrekpunt gebruik makend van dit voorbereiden het motief van de antiheld van deze kleine instrument omschrijft de dient hier als voorbeeld een definitie uit het literaire grand leerling op een bondige lexicon van literaire termen staat centraal tour bestaat uit en gestructureerde manier weergegeven er rond ziet u romantitels in het enthousiasme de eigen motivatie voor de vier talen met telkens een antiheld als voor boeken het thema en tracht hij zij protagonist 38e jaargang nummer 3 februari 2009 25 voorbe e ld 1 de antiheld j d salinger the catcher in the rye doelloze zwerf tocht van een zame zwartgal lige puberjongen door new york de antiheld wijkt af van de traditionele heldenfiguur is vaak het

tegenovergestelde zeker geen dramatische overmoed passionele verblinding heroische aanvaarding van lijden straf ontwerper van eigen noodlot maar is wel een weerloos slachtoffer van een samenloop van omstandigheden toeval een vergissing zijn medemensen zijn plaats aan de rand van de maatschappij naar van gorp h 1998 p 33 albert camus d verhulst l etranger de helaasheid der dingen man doodt zonder aanwijsbare schrijvend relaas van een mis reden een vreemdeling en wordt lukte jeugd in arm vlaanderen ter dood veroordeeld omdat hij geen emoties toonde bij het overlijden van zijn moeder februari 2009 nummer 3 38e jaargang 26 de uitgebreide toetsing van de vier individu van notitieblaadjes als bladwijzers met ele romans aan de theorie in de vorm van daarop telkens enkele staakwoorden alle een hoofdstuk per taal roman vormt het werken zowel de romans als de secundaire hart van het lp de inhoud van het werk literatuur plaatsen zij in een overzichtelijke wordt hier telkens toegepast op de voorop bibliografie in het stappenplan worden spe gestelde definitie in een studie van ongeveer cifieke vragen aan de vakleerkrachten geno vier bladzijden per roman voor het vak teerd zie bijlage 3 de leerlingen leggen die nederlands vormt dit deel 2 van het gedo voor tijdens de drie werksessies op school cumenteed opstel om hun argumentatie infra kracht bij te zetten is het uiterst belangrijk dat leerlingen veelvuldig citeren en parafra voorbeeld 2 komt opnieuw uit de praktijk seren de bin normen gelden hierbij als lei een leerling markeert de beginpassage uit draad we adviseren hun ook om relevante franz kafka s die verwandlung en toetst ele passages meteen tijdens de lectuur te mar menten daaruit aan de definitie van anti keren daarvoor kunnen ze gebruik maken held voorbe e ld 2 de antiheld bij kafka uit die verwandlung als gregor samsa eines morgens aus unruhigen traumen erwachte fand er sich in seinem bett zu einem ungeheuren ungeziefer verwandelt er lag auf seinem panzerartigen harten rucken und sah wenn er den kopf ein wenig hob seinen gewolbten braunen von bogenformigen versteifungen geteilten bauch auf dessen hohe sich die bettdecke zum ganzlichen niedergleiten bereit kaum noch erhalten konnte seine vielen im vergleich zu seinem sonstigen umfang klaglich dunnen beine flimmerten ihm hilflos vor den augen p 7 reeds op de eerste bladzijde of zelfs in de eerste zin komt de lezer te weten wat er met de protagonist gebeurt of net gebeurd is er is dus geen aanloop tot de feiten en men krijgt ook geen achtergrondinformatie bv de vroegere toestand het uiterlijk de situatie van de protagonist we zien dat het hoofdpersonage zich in bed bevindt in een passiever situatie kan hij nauwelijks verkeren helemaal geen ideale positie dus om in actie te treden die directe actie blijft dan ook achterwege aangezien de pro tagonist s nachts of s morgens gewekt wordt of dan tot de constatacie komt dat zijn leven veranderd is de antiheld is verward droomt misschien nog half en kan dus absoluut niet helder denken laat staan zijn situatie correct inschatten de naamgeving de lezer komt wel meteen de naam van het hoofdpersonage te weten maar voelt ook direct dat er wat mee aan de hand is zelf geeft kafka geen uitleg hij laat de interpretatie s aan de lezer over bovendien kan het initiaal k op kafka zelf slaan wat weer op autobiografische trek jes duidt maar de naam k kan ook anders geinterpreteerd worden k is anoniem en dus universeel wat k overkomt kan iedereen overkomen 38e jaargang nummer 3 februari 2009 27 het slotgedeelte van het lp in het nederlands

overlopen nadat de leerlingen op deze wijze deel 3 van het gedocumenteerd opstel hebben kennismaat met de methodiek omvat de algemene conclusies van het geven we hun nog een viertal voorbeelden onderzoek daarin worden de volgende vra van vergelijkende literatuurstudie zie ook gen beantwoord in welke mate vertonen de voorbeeld 1 dit doen we door middel van vier romans de karakteristieken van het een multimediale presentatie power point genre of motief hoe kunnen eventuele ver audio video telkens van schillen verklaard worden op welke manier uit een andere inval heeft deze vergelijkende studie geleid tot hoek kiest een leerling een dieper begrip van de problematiek het gemakshalve lp nadert hiermee zijn voltooiing zodra de met deze introductiena voor drie luchtige leerlingen alles kritisch hebben nagelezen en middag willen we de leer werkjes of gaat ze eventuele vragen hebben gesteld aan de lingen tonen hoe ze het hij er met vier vakleerkrachten kunnen ze hun lp indienen best aan het werk kunnen loodzware we voorzien de deadline hiervoor gewoon gaan ze krijgen een syl turven net te lijk aan het einde van de maand mei labus met daarin de uitge hard tegenaan werkte voorbeelden die tijdens de presentatie aan bod kwamen de bundel bevat ook concrete hoe sensibiliseren we onze richtlijnen en afspraken een stappenplan leerlingen voor dit project infra de leeslijsten een inhoudstafel en een bibliografie begin november reserveren we een vrijdag namiddag speciaal voor de leerlingen van 6 latijn moderne talen dan krijgen zij van de hoe verloopt de vier taalleerkrachten een gezamenlijke alge mene introductie op dit project met behulp procesbegeleiding van een powerpoint presentatie tonen we hun in een notendop een overzicht van de de begeleiding van leerlingen loopt over ver belangrijke literaire culturele filosofische en schillende sporen in eerste instantie is er de maatschappelijke tendensen van de 19de en permanente coaching daarmee proberen 20ste eeuw we leerlingen zo goed mogelijk te helpen bij de afbakening van hun onderwerp zo kan vervolgens gaan de leerlingen zelf aan de het thema oorlog bijvoorbeeld beter slag als smaakmaker krijgen ze enkele losse beperkt worden tot de eerste of tweede fragmenten en romantitels in groepjes gaan wereldoorlog we houden ook de haalbaar ze op zoek naar het verbindende thema of heid van het project in de gaten kiest een motief in bijlage 4 vindt u een voorbeeld leerling gemakshalve voor drie luchtige hiervan met de bijhorende oplossingen we werkjes of gaat hij er met vier loodzware tur verwachten dat ze hun antwoord ook ven net te hard tegenaan we leren leerlin beknopt beargumenteren daarvoor hebben gen ook kritisch om te springen met het ze toegang tot secundaire bronnen zoals de bronnenmateriaal de ervaring leert immers literaire gids lezen etcetera het lexicon van dat deze vaardigheid bij de meesten slechts literaire termen en het internet samen met langzaam inslijt en dat gemakzucht een taaie de vakleerkrachten worden de resultaten tegenstander is zo dient informatie afkom februari 2009 nummer 3 38e jaargang 28 stig van wikipedia met de nodige argwaan laatste vrijgeroosterde namiddag bewijzen benaderd te worden we moeten de leer de leerlingen dat ze de grote lijnen van hun lingen er ook op blijven wijzen dat gebruik lp uitgezet hebben al het bronnenmateriaal maken van dubieuze websites zoals is nu verzameld en gestructureerd het theo scholieren com uit den boze is ten retisch kader moet duidelijk zijn de analyses slotte leren we hun hoe zij hun mening cor van de ver-

schillende romans kunnen ze nu rect kunnen onderbouwen structureren en verder uitwerken sommigen zijn al toe aan formuleren het uitschrijven van hun conclusie om greep te houden op dit hele proces en met het oog op rapportage aan de leerkrach evaluatie en feedback ten maken leerlingen gebruik van het al eer der vermelde stappenplan zij worden ook tijdens drie werksessies lesvrij gemaakt de zoals u in het stappenplan kan zien wor eerste situeert zich begin februari de tweede den de vorderingen van de leerlingen telkens halfweg maart en de laatste eind april 5 bij gequoteerd dit cijfer telt mee voor het dage aanvang van de eerste werksessie in februari lijks werk van elk taalvak en vormt zo een rapporteren de leerlingen wat ze tot dusver directe neerslag van de permanente evalua gelezen en onderzocht hebben zie bijlage tie voor de begeleidende leerkrachten is er 3 alle geraadpleegde bronnen moeten in een aparte fiche per leerling die spitst zich een overzichtelijke bibliografie weergegeven toe op de evaluatie van verschillende domei staan de voorschriften nen planning bibliografie concrete invul voor correcte notatie hier ling van de werksessie dankzij deze fiches van kunnen ze raadplegen krijgen we zicht op het leerproces van de zo komt een op de elektronische leer leerlingen en kunnen we hun vorderingen mooie integratie omgeving van de school van nabij volgen de evaluatie van dit proces van onderzoeks voorts informeren ze de vormt tevens het voorwerp van verscheidene en literatuurtaken vakleerkrachten over wat tussentijdse lp briefings tussen de vakleer tot stand ze tijdens deze werksessie krachten de quoterings van de verschillende concreet gaan doen het werksessies houdt als een barometer de vor kan gaan om opzoekwerk deringen van de leerlingen bij ook tijdens citaten ordenen of een stukje tekst uitschrij het mondelinge examen van enkele taalvak ven gewoon lezen is niet toegelaten dat ken blikken we terug op hun ervaringen en moeten ze immers thuis doen als laatste het uiteindelijke product maken ze hun verdere planning bekend welke richting willen ze uit welke koersver de leerlingen krijgen op een evaluatiefiche andering wensen ze eventueel door te voe uitgebreide schriftelijke feedback omtrent de ren vorm de structuur en de inhoud van hun lp we maken een gemiddeld totaalcijfer op werksessie ii in maart volgt een gelijkaardig met een gelijk aandeel van alle talen dit traject ook hier volgen we de leerlingen op eindresultaat telt mee voor 20 procent van hun trektocht doorheen de romans en het het examen nederlands frans engels en secundaire bronnenmateriaal we helpen duits in juni op het vakrapport is er telkens hen en sturen bij waar nodig eind april vindt een hokje literatuurproject voorzien engels de derde werksessie plaats tijdens deze en frans nemen het resultaat van het 38e jaargang nummer 3 februari 2009 29 gedeelte vorm en structuur ook nog apart dakje het is een bewustwordingsproces dat op als examen schrijfvaardigheid bij duits zich doorheen de voorbereiding met de gebeurt dit niet omdat de leerlingen hier qua drie werksessies als ijkpunten voltrekt schrijfvaardigheid minder ver staan voor het vak nederlands neemt het lp zoals hierbo wat de inhoudelijke uitwerking betreft ven al werd aangestipt de plaats in van het moeten we er over waken dat leerlingen hun gedocumenteerd opstel zo komt een mooie keuze voor een onderwerp niet blijven uit integratie van onderzoeks en literatuurta stellen zoals eerder vermeld dient ook de ken tot stand afbakening ervan voldoende nauwkeurig zijn bovendien draait hun lectuur nu om

gericht typeren en dus niet om een synthese van de plot gekoppeld aan een klassieke aandachtspunten analyse van personages of vertelperspectief dit vraagt van sommigen het lp loopt nu zo n acht jaar bij ons op wat gewenning verder school we hebben doorheen de jaren veel moeten we blijven druk men moet er op geleerd uit onze ervaringen en ook al heel ken op het belang van letten zich niet wat zaken bijgeschaafd hier volgt een relevant citeren en para door leerlingen beknopt overzicht van aandachtspunten fraseren om stellingen te als levende omtrent planning inhoudelijke uitwerking ondersteunen leerlingen zoekmachine te praktische aanpak en de invulling van de moeten hun bronnen cor laten inschakelen begeleidersrol rect hanteren en traceer baar maken kwalitatieve het is in ieder geval aanbevolen ruim op tijd bibliografie af en toe steekt copy paste te starten leerlingen krijgen tijdens de intro gedrag de kop op bijna even vaak als kwade ductienamiddag begin november reeds alle wil of tijdsdruk is een gebrek aan bewustzijn instructies die ze nodig hebben hoewel de omtrent bronnengebruik hiervan de oorzaak uiteindelijke deadline in mei dan nog veraf het is cruciaal dat we leerlingen ruim voor de ligt hebben ze op die manier toch al een procesevaluatie wijzen op het verboden zicht op de volledige opdracht zo kunnen ze karakter van plagiaat rustig de tijd nemen om op zoek te gaan naar een onderwerp en de romans een deel op zoek naar dat boek leerlingen ervaren van de kerstvakantie kan benut worden voor al snel dat de zoektocht naar hun romans lectuur vervolgens is het zaak om op koers met hindernissen gepaard gaat de bib op te blijven halverwege het traject plots van school heeft een te beperkte collectie in de onderwerp veranderen is immers onmogelijk openbare bibliotheek is iemand anders hen lijkt leerlingen moeten er ook over waken voor bij de boekhandel kan men de titel dat ze hun inspanningen gelijkmatig over de bestellen daar geldt echter een onduidelijke verschillende onderdelen talen van hun lp leveringstermijn misschien biedt de online verdelen al te sterke discrepanties in omvang boekenwinkel soelaas maar staan ouders en kwaliteit tussen de hoofdstukken zorgen aankopen via het internet wel toe als leer voor een weinig gebalanceerd en dus minder kracht kan je romans uit je persoonlijke col geslaagd project hieruit volgt dat leerlingen lectie ter beschikking stellen aan leerlingen hun planning realistisch moeten leren maar niet iedereen doet dat even gewillig inschatten dit loopt niet altijd van een leien om begrijpelijke redenen ook moet men er februari 2009 nummer 3 38e jaargang 30 het is niet zonder op letten zich niet door ken achteraf getuigen ze ook over de meer enige trots dat ze leerlingen als levende waarde die het project hun geeft ze besef hun eigenste lp zoek machine te laten in fen duidelijk dat vaardigheden zoals het aan het einde van schakelen uiteindelijk moe beheersbaar en inzichtelijk maken van de rit indienen ten zij zelf heuristische omvangrijke inhouden correct kunnen vaardigheden verwerven omgaan met bronnen op een heldere en sti en niet afwachten tot de listisch hoogstaande manier kunnen rappor leerkracht met de gewenste roman komt teren en kunnen reflecteren over hun eigen aandraven als begeleider voel je je terecht leerproces belangrijke troeven zijn voor het sterk betrokken bij het leerproces van je hoger onderwijs het is dan ook niet zonder leerlingen dat betekent echter niet dat je als enige trots dat ze hun eigenste lp aan het coach permanent stand by hoeft te zijn einde van de rit indienen leerlingen mogen

evenmin zomaar buiten de leerkracht om van boekkeuze verande wat met de eindtermen ren elke wijziging dient ter goedkeuring voorgelegd te worden en dan zijn er de werksessies zelf leerlingen moeten steeds uit het voorgaande mag blijken dat het lp de hun materiaal bij zich hebben stappenplan realisatie van een aanzienlijk aantal vakge vergeten boeken thuis laten liggen geen bonden eindtermen van de verschillende usb stick met voorbereide teksten bij je taalvakken integreert hieronder splitsen we jammer maar helaas het resulteert in een die eindtermen opnieuw per vak uit negatieve evaluatie van die werksessie nederlands in het lp combineren leerlingen teksterva wat vinden de leerlingen rend en tekstbestud-erend lezen et 14 we ervan moedigen hen aan om literaire teksten te smaken en om op een enthousiaste wijze los van de aandachtspunten die we hierbo over hun eigen leeservaring te schrijven ven formuleerden kunnen we stellen dat de bovendien leren zij die subjectieve leeserva meeste leerlingen goed tot erg knap preste-ring te toetsen aan een vooropgestelde ren op hun lp slechts een enkeling scoort omschrijving en aan secundaire bronnen zwak het enthousiasme is ook groot et 18 ook plaatsen zij de lectuur in een leerlingen apprecieren de keuzevrijheid die bredere cultuurhistorische en maatschappe ze krijgen omtrent onderwerp en ro-mans ze lijke context et 28 ze leggen verbanden waarden ook de zelfstandigheid waarmee binnen en tussen literaire teksten uit heden ze het project mogen plan-nen en vormge en verleden om daar verslag over uit te ven de intensieve proces-begeleiding zorgt brengen et 23 ook gebruiken ze gepaste voor een prettig en diepgaand contact tus leerstrategieen bij het verwerken van pri sen leerkrachten en leerlingen maire en secundaire literatuur et 14 16 17 voor dat laatste hanteren de leerlingen van bij de aanvang zijn leerlingen zich diverse informatiekanaalen bi-bliotheek open bewust van de impact van het lp op hun leercentrum kranten en ti-jdschriften radio totaalresultaat tijdens de evaluatiegesprek en tv programma s in-ternet en cd rom et 38e jaargang nummer 3 februari 2009 31 25 tijdens de lang-durige voorbereiding van oorsprong europese werken gaat of worden ze begeleid door de vakleerkrach postkoloniale literatuur et 13 15 het is ten zo krijgt hun lees-dossier langzaam vorm dan ook zaak voor leerlingen om bij exoti et 27 het stappen-plan geeft leerlingen sche of bevreemdende maar ook gewoon volop de mogeli-jkheid tot het beheren en bij stilistisch moeilijkere werken vol te houden sturen van hun werkproces et 24 het biedt en eventueel extra opzoekwerk te verrichten ook ruimte voor vragen aan de leerkrachten et 16 en feedback bij het plannen en uitschrijven van het leerlingen worden uitgedaagd om bij de franse en engelse gedeelte van hun lp pas planning en uitvoering van deze omvangrijke sen de leer-lingen leerstrategieen toe die het opdracht hun schrijfdoelen te bepalen bereiken van het schrijfdoel bevorderen gericht de opgezochte informatie te ordenen boven-dien moeten zij de functionele kennis en te verwerken en de opbouw van hun van deze talen doelmatig inzetten die ken tekst te verzorgen we focussen op correct nis wordt onderweg uit citeren en parafraseren bronvermelding gebreid en verder geoпти structureren en de lay out van de tekst ook maliseerd et 37 de bij het zich willen hierbij is het vlot kunnen gebruiken van nederlands reeds ver openstellen voor internet en tekstverwerking een evidente melde vaardigheidsvereis het vreemde vereiste et 21 we brengen tijdens de werk ten met betrekking tot het an-

dere sessies en uiteraard tijdens de eindexamen raadpleging ordening en vereist een tevens een kritische reflectie op gang over de vermelding van bronnen geïnteresseerde diverse facetten van hun schrijfsproces en gelden uiteraard ook hier attitude product et 22 6 et 39 we verwachten dat leerlingen spontaan hun geschreven teksten Frans en Engels kritisch nalezen op vorm en inhoud en dat ze uiteraard zien we bij de vreemde talen heel van hun fouten leren zo hanteren ze hope wat overlappings met de eindtermen lijkt een steeds gevarieerder en verzorgder Nederlands opduiken de leesvaardigheid Engels Frans et 40 7 voor Frans en Engels is bij de meeste leerlingen van de richting Latijn talen goed ontdekt wikkeld het kost hun niet al te veel moeite om een gedachtegang te volgen in romans deze taal hebben de meeste leerlingen min om er relevante informatie uit te selecteren der goed onder de knie we zoeken samen of de samenhang erin te ontdekken en deze met hen dan ook naar lectuur op hun niveau zaken overzichtelijk te presenteren et het kan gaan om novellen of romanfrag 10 11 zowel op formeel woordenschat menten et 8 zo las een leerling afgelopen registers tekstopbouw als inhoudelijk soci schooljaar een selectie van enkele hoofdstukken historische verwijzingen humor vlak stukken uit Gunter Grass indrukwekkende moeten leerlingen wel leren omgaan met de turf die blechtrommel dat maakt de ana diversiteit van de Frans en Engelstalige lyse en interpretatie ervan beheersbaarder wereld het zich willen openstellen voor het et 11 12 ondanks een lagere taalbeheer vreemde het andere vereist een geïntegreerde van het Duits slagen de meeste van resseerde attitude et 17 of het nu over onze leerlingen er echter wel in om Duitstalige februari 2009 nummer 3 38e jaargang 32 romans van een gemiddelde moeilijkheids binnen dit Europese referentiekader zit de graad zelfstandig te verwerken ook hier is richting Latijn talen in de zogeheten pool hun bereidheid om zich open te stellen voor moderne talen naast een verhoogde taal de Duitstalige sociale en culturele wereld beheersing verwacht men in dat opzicht dat natuurlijk primordiaal et 14 ook aspecten uitgediept worden zoals de relatie tussen taal en cultuur en dat leerlingen voor de schriftelijke presentatie zijn de leerlingen die verse onderzoekscompetenties leerlingen aangewezen op een optimale benut werven volgens de webstek van onderwijs ting van hun functionele kennis van het Vlaanderen beoogt de pool moderne talen Duits die is immers meestal eerder beperkt de begeleidende en adviserende rol van de een verbreding van de communicatieve leerkracht Duits mag hierbij dus niet onder vaardigheden uit de basisvorming en een belicht blijven samen met de minder taalze verdieping van de reflectie op taal en com kere leerling worden stijlfouten besproken communicatie taal en cultuur en taal als systeem en geremedieerd in kladversies van het lp ook creatief omgaan met taal is een essentiële et 30 32 34 8 de doelstelling van de pool moderne talen de decretale specifieke eindtermen beogen een hoger beheersingsniveau dan verwante eindtermen van de basisvorming een en specifieke eindtermen ander betekent dat de specifieke eindtermen de talenpool worden bereikt door het geheel van de pool onze nadruk 9 bovenop de Vlaamse eindtermen die we hierboven bespraken zijn er de zogenaamde aansluitend bij deze uitgangspunten voor de Europese specifieke eindtermen sets het geheel van de pool realiseert het lp een deze beogen studierichtingen in de tweede aantal belangrijke sets dan ook heel expliciet en derde graad van

het secundair onderwijs als vakoverschrijdend project meer specifiek te stroomlijnen met het oog op doorstro gaat het om de volgende aspecten van de mingsmogelijkheden naar het hoger onderwijs taal en cultuur elementen uit wijs daarvoor verdeelde men de bestaande de literatuurgeschiedenis zoals stromingen studierichtingen in een aantal profielen aanwenden om teksten in hun historische polen genoemd elke pool is rechtstreeks politieke en sociale context te plaatsen set verbonden met een bepaald studieprofiel 8 en gevoelens en leeservaringen op een de pool bevat de einddoelen de specifieke creatieve manier vorm geven set 9 wat eindtermen die voor dit de component onderzoekscompetentie wetenschapsdomein haal betreft integreren we alle daaronder ver het lp leert hun baar zijn in de tweede en derde doelstellingen zich oriënteren op een de verscheiden of derde graad omdat het onderzoeksprobleem door gericht informaticus in culturele onderwijslandschap steeds tie te verzamelen te ordenen en te bewerktradities te meer europees gekleurd ken set 16 een onderzoeksopdracht appreciëren en wordt hanteert de onder voorbereiden uitvoeren en evalueren over tegelijk deze te wijsinspectie deze speci een literair en of linguïstisch vraagstuk set integreren in een specifieke eindtermen dan ook 17 de onderzoeksresultaten en conclusies wijder europees in de doorlichting van rapporteren en ze confronteren met andere perspectief scholen standpunten set 18 10 38e jaargang nummer 3 februari 2009 33 aan het einde van de reis zijn hoe genaamd niet talloze literaire jaren van evalueren en schatten met dit artikel hebben we geprobeerd u een sleutelen hebben het huiwachten nog op overzicht te bieden van de doelstellingen dige lp tot stand gebracht ontdekking leerinhouden methodiek en competenties hoewel we erg tevreden die bij het lp in het spel zijn we zijn er ons zijn met de geboekte resultaten blijft het in ten eerste van bewust dat dit een behoorlijk de toekomst ongetwijfeld een work in progress ambitieus project is het vergt heel wat inzet gress de feedback van de leerlingen en onze enthousiasme de nodige ondersteuning eigen evaluaties laten immers toe om onze huidige infrastructuur en enige flexibiliteit van werkwijze verder te optimaliseren we bidden collega's en directie we zijn er echter volop den het huidige materiaal dan ook aan als van overtuigd dat het lp deze investering slechts een mogelijke benadering waarop meer dan waard is zoals gezegd geeft het ongetwijfeld vele variaties mogelijk zijn de talenrichting een mooie profilering werkt het sterk vakoverschrijdend en stimuleert het momenteel trekt een nieuwe generatie jonge de reflectie bij leerlingen omtrent hun individuele globetrotters op pad met elk van hen stip duele leerproces bovendien leert het lp hun pelen we weer een uniek onderzoekstraject de verscheidenheid in culturele tradities te uit ook deze leerlingen zullen zich voor appreciëren en tegelijk deze te integreren in onverwachte uitdagingen en moeilijkheden een wijder europees perspectief geplaatst zien maar net dat maakt zo'n trektocht tot een echt avontuur de beloning betekent dit dat we aan het definitieve eind is ook niet min talloze literaire schatten punt van onze literaire trektocht gekomen wachten immers nog op ontdekking tom verheyden m m v liesbeth bresseleers luc pierrart iris van duffel sint ritacollege kontich tom verheyden yahoo com februari 2009 nummer 3 38e jaargang 34 noten 1 het betreft een aso richting met een maximaal talen en minimaal wis kundepakket 2 cf decretale vereisten met betrekking tot de specifieke talen pool in eu-

ro pees opzicht infra 3 u vindt bibliografische informatie over deze werken achteraan dit artikel 4 het verdient de voorkeur dit onderzoekwerk begeleid zelfstandig te organiseren leerlingen raken tijdens hun zoektocht al eens verstrikt in het bronnenmateriaal infra 5 hierin kan wat variatie optreden naargelang de paasvakantie vroeg of laat valt 6 secundair onderwijs derde graad aso vakgebonden eindtermen nederlands ond vlaanderen be dvo secundair 3degraad aso eindtermen nederlands htm 7 secundair onderwijs derde graad aso vakgebonden eindtermen moderne vreemde talen frans engels ond vlaanderen be dvo secundair 3degraad aso eindtermen vreemdetalen htm 8 secundair onderwijs derde graad aso vakgebonden eindtermen moderne vreemde talen duits ond vlaanderen be dvo secundair 3degraad aso eindtermen duits htm 9 secundair onderwijs decretale specifieke eindtermen pool moderne talen ond vlaanderen be dvo secundair specifieke eindtermen aso modernetalen htm 10 op cit 38e jaargang nummer 3 februari 2009 35 literatuur bachrach a e a 1980 moderne encyclopedie van de wereldliteratuur haarlem de haan sleeuwaert t e a 2007 vitaal nederlands compendium derde graad mechelen wolters plantyn steinz p 2003 lezen etcetera amsterdam rotterdam prometheus nrc handels blad van gorp h e a 1998 lexicon van literaire termen mechelen wolters plantyn t u s s e n d o r dag van het taalbeleid de beleidsmakers van ons onderwijs hechten veel belang aan de ontwikkeling van een taalbeleid met deze dag van het taalbeleid wil het centrum nascholing onderwijs van de universiteit antwerpen de implementatie van taalbeleid in secundaire scholen ondersteunen maaïke hajer de autoriteit op dit terrein presenteert nieuwe ideeën en inzichten inzake taalbeleid en theun meestringa focust op lessen ontwerpen vanuit taalbeleid meer dan tien scholen of instellingen geven in kleine groepen inspiratie uit hun praktijkervaringen en belichten een grote verscheidenheid aan taalbeleids initiatieven in het secundair onderwijs leraren van diverse vakken tonen hoe ze taalbeleid concreet in hun lessen vertalen wanneer donderdag 12 maart 2009 vanaf 9 15 uur waar universiteit antwerpen campus drie eiken ua ac be cno februari 2009 nummer 3 38e jaargang